

MAANDBLAD

APRIL 2007

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

“Platte wagen” op de kaai te Oostende

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: € 15

Beschermd abonnement: € 20

Weldoend abonnement: € 30

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 36

NUMMER 4

MAAND april 2007

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 85: **R. STUYCK:** Niet-alledaagse schepen in Oostende (deel 4).

blz. 86: **E. SMISSAERT:** De Oostendse weekbladen-van-vroeger worden "op computer gezet".

blz. 87: **N. HOSTYN:** De Oostendse acteur Hector Camerlynck.

blz. 106: **I. VAN HYFTE:** Henri-Louis Berghman, vriend en notaris van de koning (1854-1919).

Thematoonstelling Volksschouwburg "In het Witte Paard (1949-1974)"

Een brok onvergetelijk Oostends volksvermaak: in de zomer propvol (Britse) toeristen, in de winter motor van het balseizoen!

Komt genieten van deze geslaagd te noemen retrospectieve.

Nog tot einde mei te bezichtigen. Elke zaterdag, van 10u tot 12u en van 14u tot 17u. Alsook tijdens de Paasvakantie: elke dag, uitgezonderd de dinsdagen.

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: . Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES, Plantenstraat 82, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (wnd).

Schreven in dit nummer:

Raf STUYCK: Europagaanderij 125A, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende

Norbert HOSTYN: directie Musea, p/a Hendrik Serruyslaan 18a, 8400 Oostende.

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58 8400 Oostende.

APRIL ACTIVITEIT

De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende filmnamiddag en -avond.

donderdag 26 april om 14.30 uur en om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **DE BOUW VAN HET OOSTENDS FEEST- EN CULTUURPALEIS 1955-1958**

door dhr. **Marcel DEWAELE**

Vanaf de jaren 50 van de 20e eeuw startte in Oostende de tijd van de grote bouwwerken. Naast de wederopbouw van talrijke privéhuizen, die tijdens Wereldoorlog II vernield waren, werd een hele reeks nieuwe projecten gerealiseerd.

Het Feest- en Cultuurpaleis was één van die projecten. In september 1955 begonnen de werken aan het "Feestpaleis" en ze duurden tot 1958. De (toen nog) jonge Oostendenaar Marcel DEWAELE, vatte het plan op de bouw te filmen en hield dit 3 jaar vol.

Men ziet alles: vanaf het eerste betongieten in de kelders tot het plaatsen van de windwijzer bovenop de toren. Veel anonieme arbeiders, maar ook oude bekenden komen voor in de film, o.a. gouverneur Van Outryve d'Ydewalle, Adolf Van Glabbeke, Jan Piers.

En dan de apotheose; de inhuldiging van het gebouw door Prins Rainier en Prinses Grace van Monaco.

De 8 mm. film rustte jaren in de kast maar werd nu op DVD overgebracht. Het is voor de geschiedenis van Oostende een waardevol document. Voor alle Oostendenaars, oudere en jongere, is de film een uniek voorbeeld uit een periode, na de gruwelijke oorlog, waarin hoop en vertrouwen in een nieuwe toekomst opbloeden.

Marcel DEWAELE is een geboren en getogen Oostendenaar. Hij behaalde, na het Atheneum van Oostende, het diploma van "Gérant Commercial" in Brussel. Hij werkte in de textielbranche, eerst voor eigen rekening, later voor een Brusselse groothandel.

Zijn hobby's zijn geschiedenis en reizen (binnen en buiten Europa). Hij is ook al tientallen jaren bestuurlid van de Oostendse Volkshogeschool.

Zoals in de cinema zijn er twee vertoningen; één om 14.30 uur en één om 20.00 uur. Zoals altijd is de toegang gratis voor iedereen.

1e MEI ACTIVITEIT

zaterdag 5 mei 2007 om 17.00 uur

KROEFELTOCHT ROND STENE-DORP

onder leiding van **Dirk BEIRENS**

We gaan voor de derde keer op Kroefeltocht (Kroefel is een samensmelting van "kroeg" en "smoefel"). Kroefeltochten zijn leerrijke, smaakvolle, gezonde, stemmige en misschien verrassende wandelingen.

Tijdens de minstens 4 uur durende tocht wordt vier keer halt gehouden voor respectievelijk het aperitief, het voorgerecht, het hoofdgerecht en de afsluiter.

Via onze gids, Dirk BEIRENS, leren wij een buitenwijk van Oostende vanuit historisch-folkloristisch-anekdotisch standpunt kennen. Vooral het aparte karakter van Stene(-dorp) komt aan bod. Maar neem niet alles au grand sérieux!

Wie de vorige kroefeltochten (Oostende-centrum en Oostende-west) meewandelde zal er zeker weer willen bij zijn.

Wij aanvaarden maximum 25 inschrijvingen. Wie mee wil, moet onmiddellijk bellen naar Jean Pierre FALISE 059/70.88.15 vooraleer te storten (de storting moet, na bevestiging dat men kan deelnemen, gedaan worden op rekening nr. 380-0096662-24 van De Plate – Oostende) met vermelding van het aantal personen en indien ge vis of vlees wenst voor de hoofdschotel.

Na 28 april worden geen inschrijvingen meer aanvaard.

De prijs voor het hele gebeuren bedraagt € 32. Wij komen samen in de kinderboerderij "De Lange Schuur", Stuiverstraat 599, Oostende om 17.00 uur en eindigen in Stene-Dorp bij zonsondergang.

De weersvoorspellingen voor deze avond zien er op dit ogenblik goed uit maar neem toch maar een trui mee.

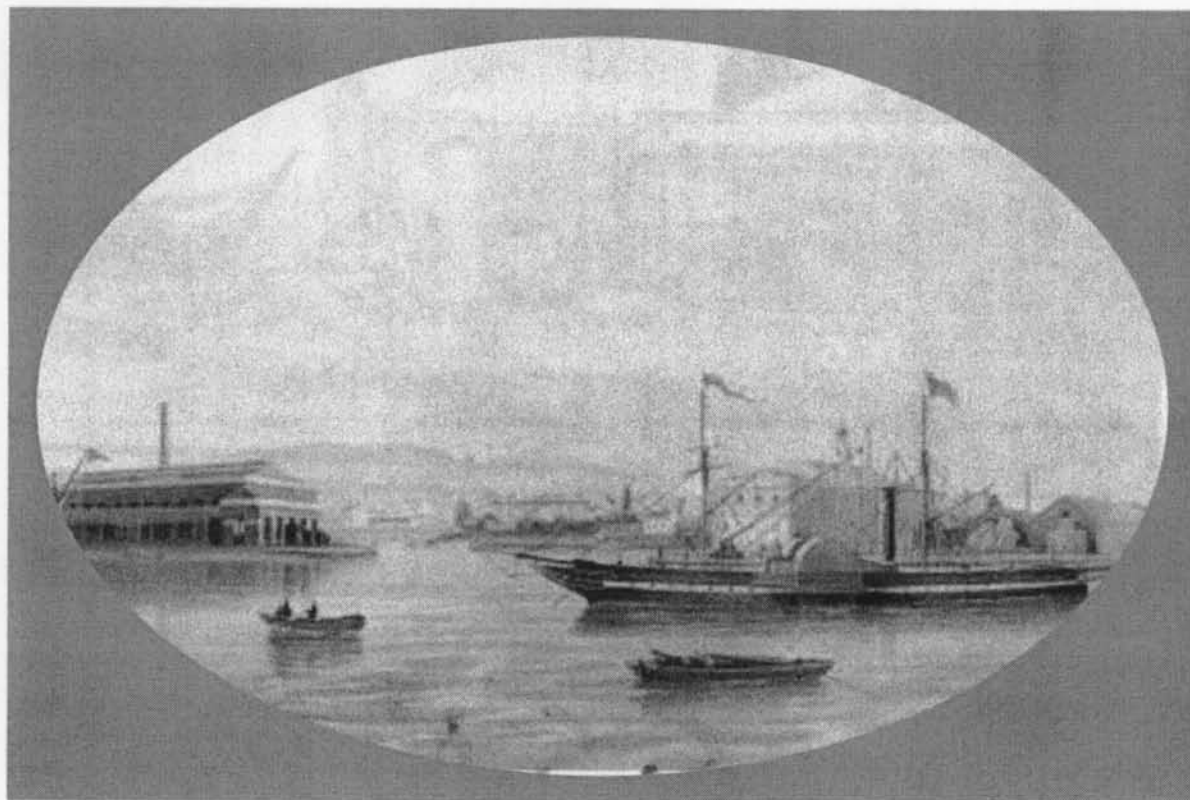
Niet alledaagse schepen in Oostende (deel 4)

door Raf STUYCK

De "Triton"

Na de ophefmakende demonstratie van de Amerikaanse ingenieur Fulton in 1803 in Parijs op de Seine, was nog lang niet iedereen overtuigd van de rol die de stoomkracht in de verdere evolutie van de scheepvaart zou gaan spelen. Het zou trouwens nog meer dan 10 jaar duren eer men de eerste overtocht van het Kanaal met louter stoomkracht zou aandurven. Die eer viel te beurt aan de "Elise", een raderstoomschip, dat het presteerde om in maart 1816, op stoomkracht, zonder gebruik te maken van zeilen, van Londen naar Parijs te varen. Daarmee waren de mogelijkheden van de stoomvaart duidelijk aangetoond en het was de General Steam Navigation Company die daarop inspeelde en in 1826 een geregelde stoombootdienst over het Kanaal organiseerde. Met de "Lord Melville" werd tussen Londen en Calais gevaren en met de "Earl of Liverpool" tussen Londen en Oostende.

De G.S.N.C. kende een snelle expansie en groeide in enkele jaren uit tot de belangrijkste maatschappij van de Kanaal-trafiek. Ook nadat de eerste geduchte concurrent, de Belgische maalboot, de "Chemin de Fer", in 1846 op het toneel verschenen was, bleef de Company op Oostende varen. Een jaar tevoren nog had de G.S.N.C. op de werf Ditchburn and Mare de "Triton" (*) besteld en dit schip zou een regelmatig gast in de Oostendse haven worden.

J.L. Tudgey. De Triton voor anker in de Deptford Creek. Op de achtergrond de gebouwen van de G.S.N.C. Gedateerd 1845. National Maritime Museum, London.

(*) "Triton", ijzeren raderstoomboot, 358 BRT. Lengte 48,9 m. Breedte 7 m. Diepgang 4,10 m. Machine 120 N.H.P. In 1878 uit de vaart genomen.

Litt.

- 1--- Thomas, P. Histoire de la ville de Honfleur. E. Dupray, Honfleur 1840.
- 2--- Burt, Frank. Cross-Channel and Coastal Paddle Steamers. London, 1937.
- 3--- Cox, Bernard, Paddle Steamers. Poole, Dorset, 1979.
- 4--- La Flandre Maritime.
- 5--- Feuille d'Ostende, l'Echo d'Ostende.

De Oostendse weekbladen-van-vroeger worden "op computer gezet"

Ja, het is nodig om geleidelijk aan de "Oostendse oude gazetten" (zoals ze populair omschreven worden en die in het fonds "Ostendiana" van de Oostendse Stadsbibliotheek bewaard worden) voor verder verval te behoeden. Krantenpapier is zeer broos en verkrumelt. De jaren veelvuldig gebruik hebben hun sporen nagelaten en brandgevaar is nooit uit te sluiten. Bovendien, voor de tweede maal opnieuw dergelijk haast uniek bronnenmateriaal weder samenstellen is nu ondoenbaar en uitgesloten.

En door te digitaliseren zijn de mogelijkheden tot raadplegen en kopiëren er wel.

Tot op heden zijn reeds 170 krantenvolumes onder handen genomen. Met helderheid van weergave en tekst zodat het lezen niet vermoeiend is. Zowel eenvoudig als zgn. "geavanceerd" zoeken kan. Elk nummer is in zijn geheel opgenomen en ingescand.

De kranten die er "het ergst aan toe waren" kregen voorrang (o.m. "L'Echo d'Ostende" en "Le Carillon", terwijl de omvangrijke collecties van "Het Nieuwsblad van de Kust" en het graaggelezen "De Zeewacht" vooralsnog dienen te wachten. Maar, zoals vermeld, dit is een kwestie van tijd en van geld.

Het gehele opzet krijgt de naam mee van "**GOD**", een gemakkelijk te onthouden sleutelwoord voor "Gescande Oostendse Documenten". Aldus zal dit zo uitgebreide maar fragiele krantenarchief gaaf en handig om raadplegen kunnen doorgegeven worden aan jongere generaties. Al bij al een bevredigende oplossing voor wat tientallen jaren niet mogelijk was, zowel technisch als financieel.

WEBSITE: <http://god.biboostende.be>

Oppassen, dat je de zgn. "webnaam" (zie boven) niet laat voorafgaan door de letters "www". Anders lukt het niet...

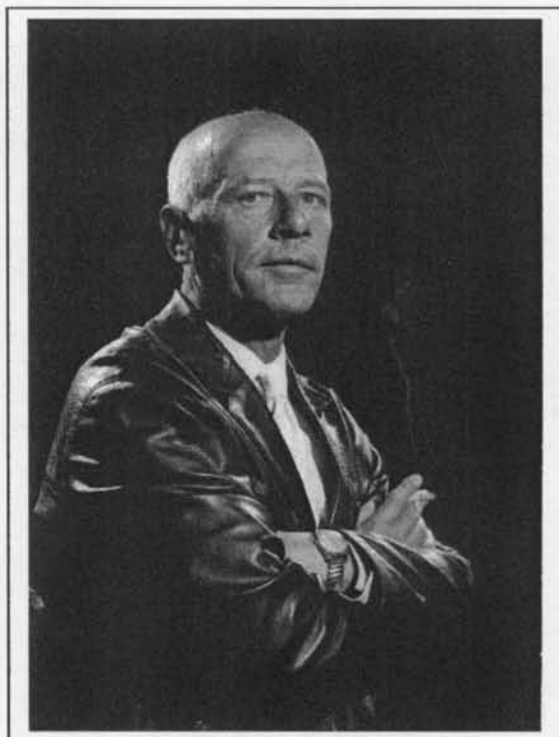
Emile SMISSAERT

VERBETERING

Op blz. 2007-71, fig. nr. 97. Detail uit de tekening van Brugadal: lezen 1879 i.p.v. 1779.

DE OOSTENDSE ACTEUR HECTOR CAMERLYNCK

door Norbert HOSTYN

Slechts bitter weinig Oostendenaars stroomden tot nu toe door naar het professioneel theater. Dat heeft veel, zoniet alles, te maken met het feit dat onze stad –op de korte Malpertuis-episode in de jaren '90 van vorige eeuw na- nooit een beroepsgezelschap binnen de muren telde. Er was en is slechts amateurtheater. Lange tijd bloeiend, vele gezelschappen, maar toch : amateurtheater (1). De meeste leerlingen in de toneelopleiding aan het Oostends conservatorium (2) kwamen dan ook daar terecht. Op het lokale vlak zijn er uiteraard enkele gekende namen, zoals Suzy Decler, Michel Wyffels of Noël Laleman (Oostende, 1927-2004).

Vóór vier jaar kreeg de Oostends-Antwerpse steractrice Gella Allaert ruime aandacht in ons tijdschrift en in het Oostends Historisch Museum. Onze voorbereidende research, ontmoetingen, gesprekken en lectuur brachten ons meer en meer tot de overtuiging dat –in voorbije generaties- Oostende naast Gella Allaert nóg een topacteur heeft geleverd : Hector Camerlynck. Grote gelijkenissen : beide weken uit naar Antwerpen, mekka van het Vlaamse Nederlandstalige toneel; beide werden in hun geboortestad nooit echt op hun merites erkend en gehuldigd (3).

Ontmoetingen : Mevrouw Hector Camerlynck was nog op de vernissage van de tentoonstelling "Gella Allaert" in 2003 en sprak me aan over wijlen haar man. Een bezoek bij haar thuis volgde. Zij sukkelde toen al met een heel slecht gezichtsvermogen. Ze overleed twee jaar later.

Hector Camerlynck werd geboren in Stene op 11 januari 1913. Vader was Josephus Camerlynck, moeder Nathalie Vanderbeke. Vader was werkmán bij de staatsspoorweg. Het gezin woonde op de wijk "Meiboom". Camerlynck volgde van 1926 tot 1931 de moderne humaniora ("Nieuwere humaniora" daarna Handelsafdeling) (4) aan het Oostendse Atheneum in de Leon-Spilliaertstraat (toen nog Sint-Petersburgstraat).

Hector Camerlynck kreeg zijn toneelopleiding bij Rikke Schmitz (5) aan het Oostends conservatorium, bij wie Remi Van Duyn (6) de iets oudere Gella Allaert toen ook lessen volgde. Zijn eerste stappen zette hij bij het prestigieuze Oostendse amateurgezelschap "De Hendrik Consciencevrienden" (7). Eén van de stukken was "De satanskerel" van G.B. Shaw. (1936).

Camerlynck behaalde het diploma van licentiaat in de Handelswetenschappen. Met deze zekerheid op zak kon hij aan –de altijd toch wel precaire- toneelcarrière denken. De opleiding kreeg hij aan het conservatorium in Antwerpen, als leerling van Charles Gilhuys en Mevr. De Gruyter. Hij studeerde af in 1938. Studenten-generatiegenoten waren er Frans Roggen (8), Luc Philips (9), Martha Dewachter (10), Stella Blanchart, Fred Engelen (11) en Jos Goetele (12).

Vanaf 1938 hoorde hij tot het gezelschap van de K.N.S. Antwerpen (13), eerst als derdeplans acteur, het jaar erna al als tweedeplans en het volgende jaar als eersteplans.

Hector Camerlynck huwde in september 1938 met Rachel Hoornaert (Oostende, 7 november 1913), zangeres verbonden aan de Vlaamse opera. Beide hadden elkaar leren kennen in het Oostends conservatorium. Ze gingen onmiddellijk in Antwerpen wonen. Hun Antwerpse adres was aan de Tabaksvest. Rachel gaf haar man replek bij het instuderen van zijn rollen. Zelf repeteerde zij haar rollen thuis aan de piano, zonder repetitor.

Rachel Hoornaert was familiaal verwant met Léon Spilliaert. Zij is het meisje op het strand op het gelijknamige schilderij van Spilliaert in het Museum voor Schone Kunsten Oostende (14).

Camerlynck draaide dus tamelijk snel mee aan de top van het Antwerpse gezelschap waarvan Joris Diels (15) tot in 1938 directeur was. Medespelers in de vooroorlogse jaren aan het K.N.S. waren

ondermeer Robert Marcel (16), Remy Angenot (17), Jet Naessens, Cara Van Wersch (18), Greta Lens, Gella Allaert (19), Marcel Cauwenbergh, Jenny Van Santvoort, Jan Cammans (20).... Luc Philips kwam er enkele jaren later bij.

Camerlynck in één van zijn vroegste rollen

In een vroege rol met Jet Cabanier (vooral gekend als Mathilde uit "Schipper naast Mathilde") als tegenspeelster

Met rechts Dora Van der Groen

Voor de onderschriften van deze foto's: zie volgende blz.

In "De gecroonde leersse" (seizoen 1943-44) had hij de hoofdrol. Daarna was er het stuk "Parfumerie". Ernst was er dat speelseizoen met "Jozef in Dothan".

Met o.a. stadsgenote Gella Allaert en Luc Philips was Hector Camerlynck te zien in "Blanke ballast" van Leon Gordon Cauverly (KNS Antwerpen, 1944-1945).

In "De gecroonde leersse" met Jet Naessens

In die tijd speelde het KNS elke week een première met maximaal 14 repetities eraan voorafgaand. Via een dienstlijst in de gangen van de Bourla werden de komende spelverdelingen bekend gemaakt. Steracteurs moesten in principe maar om de drie weken een rol opnemen. De "kleintjes" om de week. Wanneer een stuk heel veel succes had, werden de voorstellingen gewoon verlengd. De KNS had bovendien de -terecht- kwalijke reputatie erg bureaucratisch te werken. De acteurs waren in vaste dienst met contracten van onbepaalde duur. Iets wat vele jongere spelers de muren op deed lopen omdat volgens hen dit de motivatie en de creativiteit niet ten goede kwam. Maar Camerlynck paste zich blijkbaar goed in in dat systeem. Bovendien was hij een echte "ensemblespeler": één die het best functioneerde in stukken met grotere bezetting; niet in monologen of in stukken voor twee of drie spelers.

In het nummer van 4 oktober 1947 van "Filter" prijkte hij op de cover samen met Cara Van Wersch in "Zilveren Bruiloft".

Andere stukken waren “De kleine vier” (speeljaar 1948-49), een stuk dat ging over de chauffeurs van de “Grote vier”: een Rus, een Fransman, een Amerikaan en een Brit. Hector was de Amerikaanse chauffeur die het aan de stok kreeg met Luc Philips, de Rus. De geënceneerde vechtpartij liep op een avond mis af door een misrekening van Philips, en Camerlynck werd écht groggy geslagen.

Ook stootte hij eens het hoofd tegen een ijzeren balk op toneel in zijn rol van Jago in “Othello”. Dit was tijdens een optreden in Brussel. Gekwetst kon hij ’s anderendaags zijn rol van Jago niet opnemen tijdens de voorstelling in Oostende. Wat hem erg speelt.

In “Ons stadje” (seizoen 48-49) van Thornton Wilder werd geen decor gebruikt : Gewoon twee plateaus, wat stoelen en een tafel waren voldoende om het alledaagse leven in een alledaags Amerikaans stadje te evoceren. Voor de Antwerpse schouwburg wel erg gedurfd in die tijd.

De opvoering van Constantijn Huygens’ “Trijntje Cornelis” was in het seizoen 1950-51 nog en waagstuk gezien de inhoud en de toen nog als obscen en gewaagd ervaren passages. Hector speelde er de rol van een pooier die leefde op de rug van een hoertje, vertolkt door Fanny Winkeler. De opvoeringen van “Trijntje” in Amsterdam kenden een groot succes.

De opeenvolgende directies van de KNS in de Camerlynck-periode (21):

1939-1944	Joris Diels
1944-1947	Victor De Ruyter
1947-1963	Firmin Mortier
1963-1969	Bert Van Kerkhoven
1969-1972	Lode Verstraete (pseud. van Lode De Graef)
1972-1986	Domien De Gruyter

In november 1966 werd “Het leven van Galileï” van Bertold Brecht opgevoerd in een vertaling van Gerrit Kouwenaar, in regie van Walter Tillemans en met de muziek van Hanns Eisler.

Dit waren de uitvoerenden : Galileo Galileï : Luc Philips; Virginia Galileï : Julienne de Bruyn; Ludovico Marsili : Frank Aendenboom; Vrouw Sarti : Gella Allaert; Zoon Andrea als kind : Jos Dom; Zoon Andrea als volwassene : Dirk Declair; Sagredo : Walter Claessens; Federzoni : Jo

Coppens; De Doge / Oude kardinaal : Jan Cammans; Groothertog Cosmo de Medici : Jan Sans, Charles Cornette; Hofmaarschalk / Monnik bewaker : Ivo Pauwels; Theoloog : Ray Verhaeghe; Wiskundige : Geert Lunsken; Filosoof / Balladenzanger: Rik Hancké ; Dikke prelaat / IJzergieter Vanni : Lode van Beek; Kardinaal Bellarmin : Cyriel van Gent; Kardinaal Barberini/later Paus Urbanus VIII : Martin van Zundert; Kardinaal Inquisiteur : Hector Camerlynck; Kleine monnik : Jan Declair; Vrouw van de balladenzanger: Els Cornelissen.

Nog in 1966 : "Woord vrijheid" van Herwig Hensen in regie van Walter Tillemans en met muziek van Frans Sans. De uitvoerenden waren : Charles Barbaroux : Dirk Declair; Lucie Barbaroux : Julienne de Bruyn; Afgevaardigde Brissot : Willy Vandermeulen (22); Burgemeester van Parijs Pétion : Hector Camerlynck; Robert Clavier : Martin van Zundert; Monsieur Jacquemart: Ray Verhaeghe; Paul Valbert : Frank Aendenboom; Charlotte Corday : Lucienne de Nutte; Saint Just : Marc Janssen; Napoleon : Charles Cornette; Jacques Roux : Jan Pauwels; Lodewijk XVI : Wim Scholiers; Gendarme : Gaston Vandermeulen; Hospita : Martha de Wachter; Beul : Lode van Beek; de beul Maurice : Rik Hanké .

Een prestigieuze productie was "Othello" van Shakespeare in een regie van Dom. De Gruyter tijdens het speeljaar 1977-1978. Camerlynck acteerde er met Leo Madder, Dirk Lavrijsen, Ray Verhaeghe, Willy Van der Meulen, Denise Zimmermann, Frank Aendenboom, Sam Bogaerts, Herbert Flack en Domien De Gruyter (23).

De memorabele encensering van het toch wel veeleisende stuk "Richard III" speelde ook in het Oostends Kursaal (oktober 1975). Het acteursgezelschap van de KNS zag er toen als volgt uit : Tine Balder, Camilia Blereau, Els Cornelissen, Julienne de Bruyn, Martha de Wachter, Marilou Mermans, Jet Naessens, Ketty van de Poel, Veerle Wyffels, Denise Zimmermann (24), Frank Aendenboom, Eddy Asselbergs, Hector Camerlynck, Jo Coppens, Hubert Damen, Herman Fabri, Herbert Flack, Martin Gyselinck, Marc Janssen, Leo Madder, Luc Philips, Walter Rits, Paul 's Jongers (25), Peter Strynckx, Lode van Beek, Willy Vandermeulen, Martin van Zundert, Ray Verhaeghe en Bernard Verheyden. Directeur was Dom de Gruyter.

In bijlage geven we een zeer onvolledige speellijst van Camerlynck.

DE SCHOUWBURG

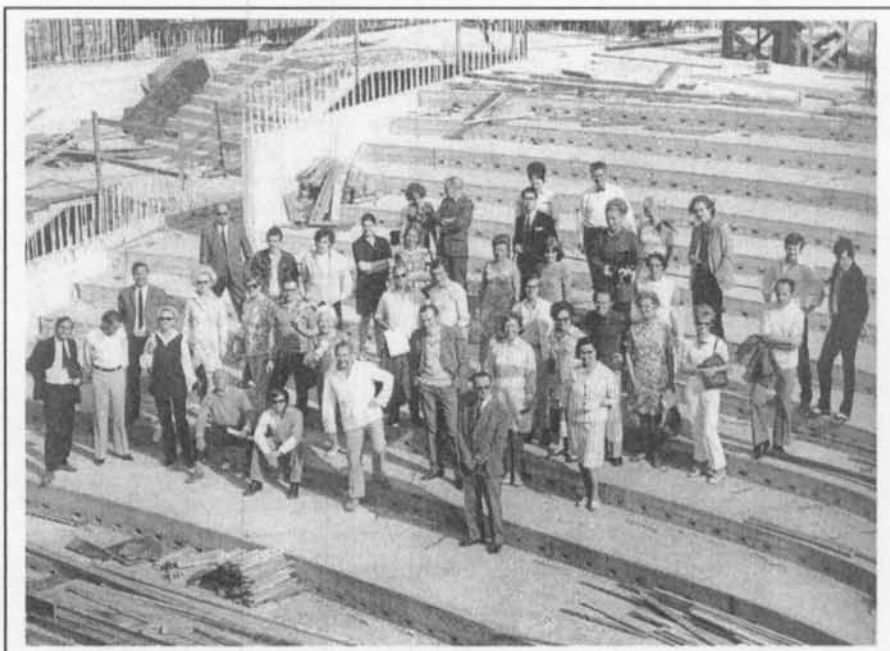
De vaste stek van het KNS gezelschap was ten tijde van Camerlyncks acteerprestaties de mooie 19^e eeuwse Bourla-schouwburg die evenwel sterke tekenen van sleet begon te vertonen (26).

Het gezelschap was naar deze schouwburg verhuisd in 1934. Daarvóór speelden ze in de "Nederlandsche Schouwburg" aan de Kipdorpbbrug (gesloopt).

In 1958 had de Bourla al eens voor tien weken de deuren moeten sluiten voor dringende veiligheidswerkzaamheden. Na een brand in een bioscoop werden opeens veel strengere veiligheidsnormen van kracht. De KNS week zolang uit naar de zaal Majestic in de Carnotstraat.

In 1968 gingen de werken voor een nieuwe schouwburg van start. Op een foto zien we het gezelschap poseren op de werf in de zomer van 1970. Hector Camerlynck zien we zittend, vooraan (27). En cours de route werden de plannen van het gebouw aangepast aan veranderende omstandigheden in de Vlaamse theaterwereld. De zaal van 857 zitjes was speelklaar in 1980 en werd op 4 oktober van dat jaar ingespeeld met een prestigieuze uitvoering van "Tijl" van Gorin in een regie van Walter Tillemans. De voorstelling demonstreerde ook de mogelijkheden van het reusachtige theaterplateau dat van alle moderne snufjes was voorzien. Vanuit katholieke hoek was

er veel protest wegens het naakt op scène (naar verluidt voor 't eerst binnen dit theatergezelschap), en wegens de vermeende anti-katholieke tendensen.

Het KNS-gezelschap poserend op de werf van de nieuwe schouwburg, zomer 1970.

Op de eerste rij : Walter Dewel, Raymond De Leenheer, Jet Naesens, Hector Camerlynck (zittend), Charles Cornette, Lode Verstraete, Frank Aendenboom, Gaston Vermeulen, Martha Dewachter, Mia Dewachter

Op de tweede rij : Walter Claessens, Mimi Peetermans (met zonnebril), Gella Allaert (met zonnebril), Paul Celis, Jenny Van Santvoort, Bernard Verheyden, François Beukelaers, Marc Janssen, Kathleen De Coninck, Herman Fabri, Hélène Crevits, Denise Zimmermann, Ray Verhaeghe

Op de derde rij : Etienne Huygebaert, Leo Madder, Jan Declair, Mia Hoste, Hilde Uytterlinden, Ketty Van de Poel, Gella Dewel, Hubert Damen, Rik Van Nuffelen

Op de vierde rij : Jos Peeters, Toon Brouwers, Yolande Markey, Mariette Clarysse, Marc Poirier dit Caulier

Achteraan : Conny Joosen en Marcel Jacobs

Het in gebruik nemen van die nieuwe toneelzaal viel overigens ongeveer samen met het einde van Camerlyncks toneelcarrière.

Camerlynck was 66 toen hij op pensioen werd gesteld. Hij had 46 jaar onafgebroken bij de KNS gewerkt. Hij kwam terug in Oostende wonen, Esdoornlaan 19. Hij kwam weinig of nooit meer in de schijnwerpers. Bewust trok hij zich terug uit het toneelmilieu.

Ook tijdens zijn carrière was hij niet de flitsende society-figuur : het was hem niet besteed om bv. na de opvoering op café te gaan met collega's en toneelminnaars. Liever ging hij direct naar huis. Ook aan de fameuze Kongo- en Zuid-Afrikareis van het gezelschap in 1953 nam hij niet deel. Twee maanden afwezigheid tijdens zijn vakantie was er hem te veel aan. Als we Luc Philips mogen geloven, was dit trouwens voor de deelnemende acteurs zeker geen onverdeeld plezierreisje.

In 1958 kreeg Camerlynck de Theatron-theaterprijs van de Nieuwe Gazet (28). De trofee, een bronzen sculptuur, prijkte in 2005 nog steeds op een eminente plaats in de woonkamer van Rachel Hoornaert.

Tijdens de uitreiking van de Theatron-Prijs 1958

CAMERLYNCK IN DE FILM : DRIE MEESTERWERKEN

Camerlyncks eerste filmoptreden situeerde zich in het luimige genre : "Het geluk komt morgen"(29) van Jef "De Witte" Bruyninckx (1958). De screenplay was van Jeroom Verten en was een dolle spionagekomedie die zich afspeelde in de Expo'58 in Brussel. Naast Hector Camerlynck acteerden zowel toneelmensen als variétéartiesten : Charles Janssens, Paul Cammermans (30), Gaston Vandermeulen, Anny Andersen, Romain Deconinck, Co Flower, Dora Van der Groen (31), de Woodpeckers (32), Jetje Cabanier (33), Mary Brouillard, Lode Van Beek, Cyriel Van Gent (34), Marieke Vervaeke, Hilde Huyghebaert en Al Baker.

Tijdens de opnamen van "Het geluk komt morgen" in 1958

Camerlynck kreeg rollen in drie meesterlijke films van André Delvaux (35).

In het trage, moeilijke en weinig begrepen magisch-realistische meesterwerk "De man die zijn haar kort liet knippen" (36), naar een verhaal van Johan Daisne uit 1965, kreeg hij de rol van Professor Mato, de professor-lijschouwer. Tegenspelers waren o.a. Senne Rouffaer (37), Beata Tyszkiewicz,

François Bernard, Luc Philips, Vic Moeremans, François Beukelaers en Hilde Uytterlinden. Er is vooral die lang uitgesponnen scène van de lijkschouwing op het kerkhof waarin Camerlynck schittert.

In Delvaux "Un soir, un train" (38) uit 1968 – dé archetypische film van het magisch realisme-, acteerde hij als Hernhutter naast twee Franse topsterren : Yves Montand en Anouk Aimée; en verder met François Beukelaers, Michael Gough, Dom De Gruyter, Denise Zimmermann, Frédéric Devreese (die ook de muziek schreef), Greta Van Langendonck, Patrick Conrad en Adriana Bogdan. De film was gebaseerd op "De trein der traagheid" en op "Eghbertha in de onderwereld", twee werken van Johan Daisne. Enkele setfoto's tonen ons Hector samen met Montand en Delvaux. Ondanks zijn voorname rol komt Camerlynck betrekkelijk laat in beeld in de film : pas tijdens de treinreis maakt hij in de coupégang kennis met het personage dat Montand neerzet, ook een professor.

Tijdens de opnamen van "Un soir, un train" met André Delvaux (midden) en Yves Montand (rechts)

Tijdens de opnamen van "Un soir, un train" met André Delvaux (links), Yves Montand (midden). Hector Camerlynck staat rechts.

Nog van André Delvaux was het oorlogsdrama "Een vrouw tussen hond en wolf" (39), uitgebracht in 1979. Camerlynck is er in te zien als Nonkel Odilon naast Rutger Hauer, Marie-Christine Barrault, Bert André, Senne Rouffaer, Raf Reymen, Tine Balder, Jenny Tanghe, Greta Van Langendonck, Janine Bischops, Johnny Voners, Roger Van Hool, Mark Bober, Serge-Henri Valcke, Patrick Conrad, Karel Vingerhoets e.a. Het screenplay was van Ivo Michiels en André Delvaux zelf.

Camerlynck acteerde ook in een Duitstalige film : "Tim Frazer jagt der geheimnisvollen Mister X" (40) uit 1964 van Ernst Hofbauer. Het screenplay was van Anton Van Casteren en Ernst Hofbauer naar een verhaal van Francis Durbridge. Medespelers waren Adrian Hoven, Corny Collins, Ellen Schwieters, Paul Löwinger, Mady Rahl, Marcel Hendrickx, Terry Van Ginderen, Lut Tomsin, e.a.

We vonden ook sporen van een Oostenrijks-Belgische film "Das Stilett" waarin hij een rol zou hebben vertolkt.

TELEVISIE

Zoals bij zovele acteurs na 1953, werd ook op Hector Camerlynck regelmatig beroep gedaan voor Vlaamse TV-producties. Aanvankelijk hingen er echter donderwolven over de samenwerking van KNS-acteurs en de televisie. De televisie werd met alle zonden Israëls overladen over de neerwaartse trend in het KNS. De "Gazet van Antwerpen" van 30 oktober 1954 nam het op voor de acteurs en noemde het "TV-verbod" een schromelijke vergissing. Trouwens, waar anders kon het NIR -de latere BRT- anders vissen dan in de vijver der bestaande professionele toneelgezelschappen?

De "brain-drain" door het televisietoneel was maar één aspect van een malaise waardoorheen de KNS zich in 1954-1958 sleepte : er waren ook de tribulaties rond de aanstelling van een nieuwe directeur, over het afvoeren- op bevel van de burgemeester- van "De wereld vergaat", een al te boertig (winderig) stuk van Gaston Martens en het aanzwellende protest tegen de al te willekeurige rolverdelingen.

Samen met Marcel Hendrickx was hij te zien in "De kleine zangen van St. Pascale" (Anton Coolen).

In 1966 was hij de man in "De man met de bloem op de mond" van Luigi Pirandello in een regie van Luc Philips. Naast hem acteerden Lieve Berens, Erik Maes en Johan Vanderbracht.

"De Meeuw" van Anton Tsjechow in een regie van Jo Dua en Dré Poppe kwam in 1968 op het scherm. Camerlynck speelde de rol van Dorn. Medeacteurs waren o.a. Julienne De Bruyn, Dirk en Jan Declair, Martha Dewachter, Jet Naessens, Luc Philips en Denise Zimmermann.

Uit hetzelfde jaar was "Vier kromme appelbomen" van Herbert Lange in een regie van Kris Betz. Hector Camerlynck was Van Groitsch. Met hem acteerden o.a. François Bernard, Ward Bogaert, Bert Champagne, Maurice Goossens en Bob van der Veken.

Met "Hebben" van Julius Hay in een regie van Lode Verstraete was 1968 een druk TV-jaar. Hector speelde de rol van wachtmeester Maté Molnar. Vele medeacteurs, van wie we speciaal vermelden : Frank Aendenboom, Gella Allaert, Bert André, Jo Coppens, Els Cornelissen, Martha Dewachter, Rik Hancké, Robert Marcel, Yolande Markey, Ivo Pauwels, Ann Petersen (41) en Jenny Van Santvoort.

In 1969 was hij één van de vele acteurs in de schitterende realisatie van “Koning Lear” van Shakespeare door de BRT-televisie. Samen met Walter Tillemans, Luc Philips, Denise Zimmermann, Julienne De Bruyn, Yolande Markey, Marc Janssen, Charles Cornette, Dirk en Jan Declair, Gaston Vandermeulen en Martin Van Zundert gaf hij gestalte aan de personages.

Nog uit 1969 was “De Dienstlift”, naar het verhaal van Harold Pinter in een regie van Luc Philips. Hector was Ben. Bert André was Gus.

Hector Camerlynck vertolkte de rol van de kapitein in “De Familie Tot”, een productie uit 1971 van Martin Van Zundert, naar een novelle van Istvan Örkény. Andere acteurs waren o.a. Robert Marcel, Jan Declair, Walter Merhottein, Helene Van Herck en Ray Verhaeghe.

Met Bert André in een productie van de B.R.T.

“De Burgemeester van Veurne” uit 1984 was de laatste BRT-realisatie waaraan Camerlynck meewerkte. Het was een zeer prestigieus project met een grote cast. Het script was van Johan Boonen naar de novelle van Georges Simenon. De regie was in handen van Dré Poppe.

Tijdens de opnamen van “De Burgemeester van Veurne”. Camerlynck is op de rug gezien. Ward De Ravet schenkt de wijn.

Naast Camerlynck in de rol van Meulebeck was er een grote schare acteurs in de productie betrokken. We noemen Jef Burm, Paul Cammermans, Magda Cnudde, Anton Cogen, Joris Collet, Walter Cornelis, Jo De Meyere, Ingrid De Vos, Denise De Weerd, Luc Philips, Jacky Morel, Ward De Ravet en vele anderen.

DIEREN, TURNEN EN KANOVAREN

In zijn vrije tijd was Hector Camerlynck een dierenliefhebber. Zijn aquarium was zijn trots en hij hield een tijdlang ook een uil in huis, zo tam dat die op zijn hand kwam zitten. Werken aan de lichamelijke conditie was een ander stokpaardje : turnoefeningen hielden hem in form. Op zolder had hij daarom enkele turntoestellen geïnstalleerd.

Bij zijn aquarium

“Leven is beweging” ofwel “een gezonde geest in een gezond lichaam” (De Nieuwe Gazet)

Kanovaren was iets voor de zomer. Ooit liep het bijna slecht af te Oostende toen hij op zee, vóór de Thermae met zijn kano in moeilijkheden kwam en bijna verdronk. Een Duits plezierjacht pikte hem op. Hij mocht het hele eind van de yachthaven terug naar zijn plekje op 't strand in... .. zijn badpak. Het fait-divers haalde de krant.

Hector Camerlynck overleed te Oostende op 20 december 1989.

Van Hector Camerlynck bestaat een prachtig portret door Roland Devolder en een buste door Lode Eyckermans. In de toneelkritieken in "Pallieter" is hij vaak met medespelers te zien op karikaturen.

RACHEL HOORNAERT

Rachel Hoornaert studeerde zang aan het conservatorium in Oostende en aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium Antwerpen. In Antwerpen behaalde ze er respectievelijk in 1940 en 1941 eerste prijzen zang (G. Godenne-Loots) en lyrische kunst (W. Taeymans). Zij debuteerde in de Koninklijke Vlaamse Opera in Antwerpen tijdens het seizoen 1940-1941 en bleef er actief t.e.m. het seizoen 1952-1953. Ze is steeds opgetreden als Rachel Camerlynck.

In Antwerpen had ze rollen in vele grote producties : "De Toverfluit", "Madame Butterfly", "Carmen", "Roméo et Juliette", "Boris Goedonow", "Die Walküre", "Tannhauser", "Parsifal", "Rheingold", "Die Fledermaus", "Aïda", "De Parelvisers", "Peter Grimes", "Albert Herring", "Les Contes d'Hofmann", "Louise", "Minnebrugge" (1943), "Der Rosenkavalier"...

Ze gasteerde ook enkele keren in Gent, onder de directie van Vina Bovy en die van Locufier. Gentse rollen waren er voor haar in "Cavalleria Rusticana", "de Herbergprinses", "Der Freischütz" en "De Vlasgaard".

Na de oorlog trad ze enkele keren op met het gezelschap voor het Belgisch Leger in Duitsland.

Op leeftijd trad ze bij gelegenheid nog op feestjes van het CRM Oostende en ook in de Dominikanenkerk bij speciale kerkelijke gelegenheden. De laatste jaren liet haar gezicht haar wat in de steek. Rachel Hoornaert overleed in Oostende op 18 maart 2005.

Van Rachel bestaan prachtige portretten van Leon Spilliaert (o.a. als kind op het strand; Museum voor Schone Kunsten Oostende), van Lode Sebrechts (de gekende toneeldecor- en kostuumontwerper) en van Meneers (42).

ELEMENTEN VOOR EEN SPEELLIJST VAN HECTOR CAMERLYNCK

	Aimée	Met verder : Gella Allaert, Els Cornelissen, Gerda Lindekens, Robert Van der Veken
	Beloof me niets	van Ch. Rissmann
	Betje regeert	
	Bomen sterven staande	Met verder om. Stella Blanchart, Mevr. Loosvedt en Jan Cammans
	Candide	Van G.B. Shaw Camerlynck als Marchbanks en met Lize VanCamp

	De dood van een handelsreiziger	Camerlynck als Biff
	De Dubbele adelaar	Van Cocteau Met Gella Allaert
	De ezel van Buridan	
	De familie Bergère	
	De heel grote liefde	Van Roland Schacht
	De liefde van vier kolonels	
	De meester	Van Hermann Bahr. Camerlynck als Dr. Kokoro
	De mens wikt	Van Alejandro Casona??? of van A.J. Cronin??? Camerlynck als Dr. Venner Met Tine Balder
	De openbare aanklager	
	De proef van het vuur	
	De revisor	Met o.a. Jeanne De Coen en Cary Fontyn
	De tocht naar het duister	Van O'Neill
	De vrucht van het huwelijk	Van Staf Cnop Met Jet Naessens
	Drie jongens en een meisje	
	Gij zult niet liegen	Komedie van Michel Duran
	Het glazen speelgoed	
	Het Hemelbed	Jan de Hartog met Hélène Van Herck als tegenspeelster
	Huwelijk	Van Gogol
	Italiaans Souvenir	Met Gella Allaert
	Jongenslyceum	
	Julius Caesar	Regie : Luc Philips
	Kijk naar Dyo	Van Liane Bruylants Met verder o.m. Stella Blanchart, Mevr. Fontey, Jet Naessens, Jenny Van Santvoort, François Bernard en Frans Vanden Brande
	Knobbeltje	Van André Roussin
	Koffiedik	
	Koningin Christina	
	Lieve Mensen	Camerlynck als Goff; Jet Naessens als Stella en F. Bernard als Eli Lieber
	Madonna Oretta	Camerlynck als Graaf Gherardo; Gella Allaert als Madonna Oretta
	Niets (met de proef)	

	Nieuwe huurders op de zesde verdieping	
	Ons stadje	Thornton Wilder
	Othello	W. Shakespeare rol van Jago
	Pickwick Club	Wetenswaardigheid : een tegenspeler stierf op scène in de armen van Camerlynck!
	Pierewietje	Met Deleu, Oosterwijk, Van der Meulen, De Vreker en Van Wersch
	Spoken	Ibsen Camerlynck als Oswald met o.a. Jeanne De Coen als Mevr. Alving
	Vasantasena	
	Veel leven om niets	Van Shakespeare
	Zomeravond	Van Gaston Martens Met Ketty Van de Poel
	Zoo is vader	
	Zilveren bruiloft	
	Met oa. Cara Van Wersch	
1936	De Satanskerel	G.B. Shaw Amateurtoneel Oostende
1942-43	Hendrikje Stoffels	rol van Titus
1942-43	Jeanne d'Arc	
1943-44	De Gecroonde Leerse Met o.a. Jet Naessens en Luc Philips	
1943-44	Jozef in Dothan	
1943-44	Parfumerie	
1944-45	Blanke ballast	L.G. Cauverly
1947	Kinderen op een ijsschots	V. Werner
1947	Zilveren Bruiloft	
1948-1949	Ons Stadje (43)	Thornton Wilder Met verder : Germaine Loosveldt en Dora Van der Groen
1948-49	De kleine vier	Met L. Philips, Bertal en Cauwenbergh
1948-49	Ons stadje	Thornton Wilder
1950-51	Trijntje Cornelis	C. Huygens
1953	De Herhaling of De Liefde gestraft	Jean Anouilh Regie B. Royaards
1959-1960	Twaalf Gezworenen	Reginald Rose
1960-1961	De avonturen van de brave Soldaat Schweyk	

		Met o.a. Luc Philips als de soldaat Schweyk.
1960-61	Caesar en Cleopatra	G.B. Shaw Camerlynck als Caesar; Ketty Van de Poel als Cleopatra
1961	De gevangene	Bridget Boland Regie: Luc Philips
1962	Met voorbedachten rade	Van Emlyn Williams
1963-1964	Wensdromen	
1964	Christus wordt weer gekruisigd	Nikos Kazantzakis
1964	De Held van het Westen (44)	Van J.M. Synge Ned. Vertaling van Karel Jonckheere Regie Jo Dua Camerlynck als vader Mahon; verder : Dirk Declair (Christopher Mahon), Jeanne Geldhof (Pegeer), Ann Petersen (Weduwe Quinn), Marc Janssens (Shawn), Paul S'Jongers (Jimmy), Lode Van Beek (herbergier), Ray Verhaeghe (Philly), Hilde Uytterlinden, Denise Zimmermann, Greta Van Langendonck, Greta Verniers
1964-65	Schakels	Herman Heyermans Camerlynck in de rol van Jan Met o.a. Ketty van de poel, Martin van Zunderrt, Robert Marcel, Gaston Vandermeulen
1966	Het woord vrijheid	Herwig Hensen In de rol van Pétioin Met oa. Willy Vandermeulen, Ray Verhaeghe, Dirk Declair en Martin Van Zundert
1966	Leven van Galileï	
1966	Na de zondeval	Arthur Miller In de rol van Quentin Met Hilde Uytterlinden als Maggie
1968-69	Koning Lear	Shakespeare

		In de rol van de hertog van Cornwall Met o.a. Luc Philips en Paul 's Jongers
1975-76	Een handvol sneeuw	
1975-76	Het ontstuimig hart	
1975-76	Richard III	W. Shakespeare
1975-76	Spoken	Ibsen
1975-76	Van Muizen en mensen	John Steinbeck
1977-78	Othello	W. Shakespeare rol van de doge

De man die zijn haar kort liet knippen

Ik schreef dit boek straks twintig jaar geleden.
Er zijn reeds personages overleden.
Van andere, die nog in leven zijn,
Was het bestaan niet altijd een festijn.

Maar zie, zowel voor levenden als doden,
Was deze avond een heropstanding:
Een film, zwart-wit, stak siddernd al't rode (?)
weer aan van een toekomstherinnering

Ik dank u allen die bent opgekomen,
die meegewerkt hebt om aan onze dromen
het schone vlees te geven van de geest.
Het was en is een onvergetelijk feest.
Mijn arme man kreeg, dank zij u, terug zijn Fran!

6.12.65
Johan Daisne

Literatuur

art. in niet-geïdentificeerde krant (De Nieuwe Gazet???), 29 oktober 1965.

art. van W. De Schutter over "Christus wordt weer gekruisigd" in niet-geïdentificeerde krant, 19.3.1964.

R. COUCKE, Hector Camerlynck, in : Ostend Flash, jg. 1, novembernummer 1958.

in-memoriam in : De Zeewacht.

Websites:

Deceased Actors (1970-present).

movielist-shakespeare.

Niet-geschreven bronnen/

-interview Mevrouw Hector Camerlynck, 18.12.2003.

Met dank aan de heer Alex Decraemer.

Verwijzingen

- (1) Cercle Dramatique et Musical, Door Strijd tot Zege, Hoop in de Toekomst, Leonardsvrienden, Nut en Vermaak, De Hendrik Conscience Vrienden, De Zeestar...
- (2) R. VANPE c.s., Het conservatorium van Oostende, Oostende, 1999.
- (3) Toch ook het schaarse hedendaags Oostends professioneel toneeltalent even noemen : Erik Burke en Fania Sorel.
- (4) Gegevens meegedeeld door Gilbert de Block, secretaris van de vereniging van de Oudleerlingen van het Kon. Atheneum (8 januari 2004).
- (5) R. VAN PÉ c.s., Het conservatorium van Oostende, Oostende, 1999.
- (6) Remi Van Duyn 1910-1982. Portret van een Vlaming. Liber Amicorum, Roeselare, 1994.
- (7) De "Hendrik Conscience's Vrienden" hadden vanaf 1930 een eigen tijdschrift, "Voetlicht". "Voetlicht" werd vanaf jg. 6 (1935) een algemeen literair tijdschrift en bestond tot 1939. (cf. Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften, reeks 1, afl. 5).
- (8) Frans Roggen, een leven voor het theater (Fred Six), in : Ons Erfdeel, 1986, nr 5, pp. 775-776.
- (9) J.-P. DE LAMPER, Luc Philips. Een mens met duizend levens, Antwerpen, (1990). (J. AERNOOTS), Antwerpen eert Luc Philips, s.l., s.d..
- (10) °Antwerpen, 1919.
- (11) †1967; J. VAN SCHOOR, Fred Engelen, in : Nationaal Biografisch Woordenboek, Brussel, 1983.
- (12) Omgekomen in een concentratiekamp.
- (13) D. DE GRUYTER, Boekje open! Het Toneelleven in Antwerpen rond Wereldoorlog II, Antwerpen, 1966.
T. BROUWERS, J. DE VOS e.a., Tussen De Dronkaerd en Het Kouwe Kind. 150 jaar Nationaal Tooneel KNS Het Toneelhuis, Gent (Ludion), 2003.
Het boek van T. Brouwers is essentiële lectuur om het ruimer kader te begrijpen waarin de loopbaan van Camerlynck (en de eerder behandelde Allaert) verliep.
- (14) N. HOSTYN, Leon Spilliaert. Leven en werk, Oostkamp, 2006.
- (15) R.L. ERENSTEIN (hoofddred.), Een theatergeschiedenis der Nederlanden, Amsterdam, 1996, p.644 ev..
- (16) †1987.
- (17) †1964.
- (18) †2000.
- (19) 1910-2002.
Zie : N. HOSTYN, Open doek voor Gella Allaert,, in : De Plate, april 2003.
- (20) †1976.
- (21) Uiteraard drukte elke directeur zijn stempel op de producties van de KNS : keuze van de stukken, keuze van de regisseurs, decorbouwers en kostumiers....Al deze interessante achtergrondinformatie komt ruim aan bod in het boek van T. BROUWERS, op. cit. .
- (22) †2006.
- (23) Scènefoto in T. BROUWERS op. cit. Blz.. 177.
- (24) †2004.
- (25) †1991.
- (26) Daarvóór betrok het gezelschap de monumentale Schouwbrug aan de Kipdorpevest (waar later jeugdtonaal werd gebracht); gesloopt; de "Bourla" was oorspronkelijk het bastion voor Franstalig toneel en werd gerestaureerd in de aanloop naar Antwerpen Culturele hoofdstad 1993.
Zie : M. MANDERYCK, H. VAN HUNSEL e.a., De Bourla Schouwburg, Tielt, 1993.
- (27) Ook afb in T. BROUWERS, op. cit..
- (28) De Nieuwe Gazet, 6 oktober 1958 (met foto op 1° bladzijde).
- (29) De Belgische film Gent-Amsterdam, 1999, p. 375.
- (30) Berlare, 1921 – Zemst, 1999.

- (31) E. JANS en K. TINDEMANS, Dora Van der Groen (Kritisch Theater Lexicon 16), Brussel, 1998.
- (32) Het komische duo Cois en Jef Cassiers
- (33) De legendarische Mathilde uit "Schipper naast Mathilde".
- (34) 1923-1997
- (35) 1926-2002
- (36) De Belgische film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 423.
In 2005 uitgebracht op DVD.
- (37) †2006;
P. ANTHONISSEN, Senne Rouffaer (Kritisch Theater Lexicon), s.l., 1996.
- (38) De Belgische film, p. 446.
- (39) De Belgische film, p. 619.
- (40) De Belgische film, p. 422.
- (41) Pseudoniem van Annie Peters; 1927-2003
- (42) Voornaam niet teruggevonden
- (43) Afb. in T. BROUWERS, op. cit., blz. 173.
- (44) Afb. van de affiche in T. BROUWERS, op. cit.; de toegangsprijzen bedroegen 65, 55, 45, 35, 25, 15 en 10 frank!

HENRI-LOUIS BERGHMAN, vriend en notaris van de koning (1854-1919)

door **Ivan VAN HYFTE**

In zijn boek "Leopold II, koning-bouwheer" haalt Piet LOMBAERDE volgende anekdote aan. Wanneer potentiële kopers hun kandidatuur indienden voor een lap grond aan één van de twee squares, langs de Koninginnelaan, waren het baron GOFFINET (1), ingenieur DEMEY en notaris BERGHMAN die, in de keuze van de kandidaten, de belangrijkste tussenpersonen waren. De rest deed Leopold II zelf; hij liet soms aanvragen onbeantwoord...

Wie is nu die notaris Berghman? Geboren op 18 maart 1854 in het West-Vlaamse Oekene bracht deze zoon van Ludovicus BERGHMAN en Theresia MESSEYNE het tot notaris en werd in 1884 benoemd te Oostende.

Naast zijn vele "allegaagse" (2) verkoopakten – de kranten van toen staan vol van zijn notariële advertenties -, trad hij ook op in naam van de Stad. Op 28 mei 1896 passeerde hij een akte voor uitgerekend baron GOFFINET (hier als mandataris van de Koning en het Schepencollege) waarbij twaalf hectares het eerste onroerend geschenk werden van Leopold II aan Oostende (3). Toen de Koning, in de omgeving van zijn chalet, heel wat kleine, private eigendommen wilde opkopen (4), waren de ontevreden eigenaars weinig geneigd in te gaan op die "caprices de la Liste Civile" (5). BERGHMAN werd dan maar belast met moeilijke onderhandelingen. In opdracht van de Koning weliswaar...

Ook voor onteigeningplannen deed de Stad een beroep op 's Konings trouwe medewerker. Sommige van die notariële Berghman-constructies waren complex van aard. De onteigende terreinen deelde hij in drie categorieën in. Zij die voor rekening waren van de Civiele Lijst, zij die verworven waren voor de "Fondation de la Couronne" en tenslotte zij die gekocht werden met het geld van diezelfde Stichting, waarvan de Koning het vruchtgebruik had. Congolesse fondsen zullen hier wel een welgekomen ondersteuning tot financiering geweest zijn.....

Voor de onteigening van het blok Chaletstraat-Warschaustraat-Koninginnelaan- Koersenlaan (toen Avenue des Courses) was het ook BERGHMAN die het plan ontwierp. RANIERI noemt hem in haar geciteerde werk (p. 246) een "prête-nom du Roi" (stroman).

Oorspronkelijk had hij zijn notariële studie in de Christinastraat nr. 18 waar hij samen met zijn echtgenote, Marie-Antoinette VAN SEVEREN (6), en hun eerste kleine (7) woonde.

In de Almanach du Commerce et de l'Industrie van STRACKÉ (1897) vinden we hem terug op het nummer 149 (8) van de Van Iseghemlaan waar hij bleef wonen tot aan zijn dood in 1919.

Ik heb (heel) sterk het vermoeden dat hij dit neo-classicistisch herenhuis zelf liet bouwen (9). Velen onder ons hebben dit pand gekend als "Huize Monaco". Alhoewel gesloopt in 2004 voor nieuwbouw, herinner ik me nog het souterrainvenster, de zware, rechthoekige erker met Corinthische pilasters en de dubbele fraai uitgewerkte deur langswaar later de volgende koper, advocaat en schepen van de Stad Leo PORTA, zijn huis verliet.

Ook zijn zoon, Ferdinand Jozef, heeft er gewoond tot aan zijn overlijden op 13 november 2000. Nadien deed de sloophamer zijn werk....

* * *

Dinsdag 6 maart 2007. In mijn zoektocht naar BERGHMAN vraagt de vriendelijke opzichter van het oude kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg mij of ik regenlaarzen bij me heb. De regen weet van geen ophouden wanneer ik perk 8, rij 8, graf 20 moeizaam vind. Sépulture de la famille Berghman-Van Severen. Voor de rest geen herinnering aan de "Ridder in de Leopoldsorde", de "Syndic de la Chambre des Notaires" of 'Lid van de Kerkfabriek Sint-Jozefsparochie" zoals er op de rouwbrief (10) staat.

Ik droom weg in de tijd, bijna 88 jaren geleden, toen op 18 oktober 1919 een konink-lijke notaris, na 65 levensjaren het begaf... Hij overleefde zijn meester nog 10 jaar... Werd hij vaak door hem op diens Chalet ontvangen? Dineerde hij met grote bezoekers? Of zag hij hem in de loge van zijn parochiale (Koninklijke) kerk tijdens de zondagsmis?...Hoe was zijn relatie met BEERNAERT? Hoe ging hij om met boze, onteigende eigenaars in de Chaletstraat?.....

Hier eindigt opnieuw een Oostends-leopoldistisch hoofdstuk. Nog niet helemaal want mijn blik valt op een sticker die het hoofd van de begraafplaatsen, dhr. VERWAERDE, heeft laten aanbrengen: "bij besluit van de burgemeester, nr. 290 van 7 september 2006 maakt die concessie het voorwerp uit van terugname". De herinnering aan BERGHAN is er nog...

(met dank aan dhr. R. TIMMERMANS)

Verwijzingen

- (1) Auguste en Constant GOFFINET waren tweelingbroers die meer dan twintig jaar het ingewikkelde beheer van de goederen van Leopold II op zich namen. Allebei waren ze regelmatig minister en kolonel van de Burgerwacht. August, de stroman en Constant daarenboven intendant van de Civiele Lijst.
- (2) I. VAN HYFTE "Uitgaven voor een begrafenis in 1885", in: De Plate, 1997, pp. 73-75.
- (3) Ville d'Ostende, Bulletin Communal, année 1896, p. 178-180.
- (4) L. RANIERI, Léopold II urbaniste, p. 249.
- (5) L. RANIERI, op. cit., p. 241.
- (6) ° Gent, 15 juni 1859.

- (7) Later is daar nog een tweede meisje bijgekomen:
 - BERGHMAN Marie Louise ° Oostende, 11 december 1892
 + 25 oktober 1932
 X Oostende, 31 maart 1928
 met Charles Auguste MICHELATTI
 BERGHMAN Jeanne Marie ° Oostende, 04 november 1898
 X Oostende, 10 december 1920
 met Albert BROQUET
- (8) Dit nummer is in de loop de jaren gewijzigd en kan voor verwarring zorgen:
 - Kiezerslijst Oostende 1902 geeft nr. 151 op.
 - Annuaire Pilaeis 1908-1909 : nr. 151.
 - Annuaire Lacour-Bourgoignie 1913: nr. 143.
 - Annuaire Mertens en Rozez 1913: nr. 147.
 - Kiezerslijst Oostende 1925-1926: nr. 145.
- (9) Heel werkwaardig is dat, uitgerekend op deze bouwgrond, reeds van 1880 tot 1891 het eerste Oostendse panorama er stond. 1279 m² groot, 16-hoekig, ijzeren gebinten: historicus Daniël FARASYN wist er in De Plate van 1980, pp. 40-44 reeds alles van. Sla er ook even Louis DELBOUILLE op na in zijn "Note sur les terrains domaniaux d'Ostende" (1875). Het was notaris BERGHMAN himself die, kort na de afbraak (oktober 1891), het terrein en de aanpalende grond van Bloc 25 verkocht. De rest laat zich raden.....
- (10) Collectie rouwbrieven V.V.F. Oostende.

INDEX 2006

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door € 3,75 te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate met de vermelding "Index 2006". De index verschijnt in de loop van de maand april.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2007

- Elke zaterdag.
- Van 23 december t/m 07 januari 2007 (gesloten 25 en 26 december 2006 en 01 en 02 januari 2007).
- Van 17 februari t/m 25 februari (gesloten 20 februari).
- Van 31 mei t/m 15 april (gesloten 03 en 10 april).
- Van 17 mei t/m 20 mei.
- Van 15 juni t/m 16 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 27 oktober t/m 04 november (gesloten 30 oktober).
- Van 22 december 2007 t/m 06 januari 2008 (gesloten 25 december 2007 en 01 januari 2008).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

*Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner*

**COCK
CAMERA
SERVICE**

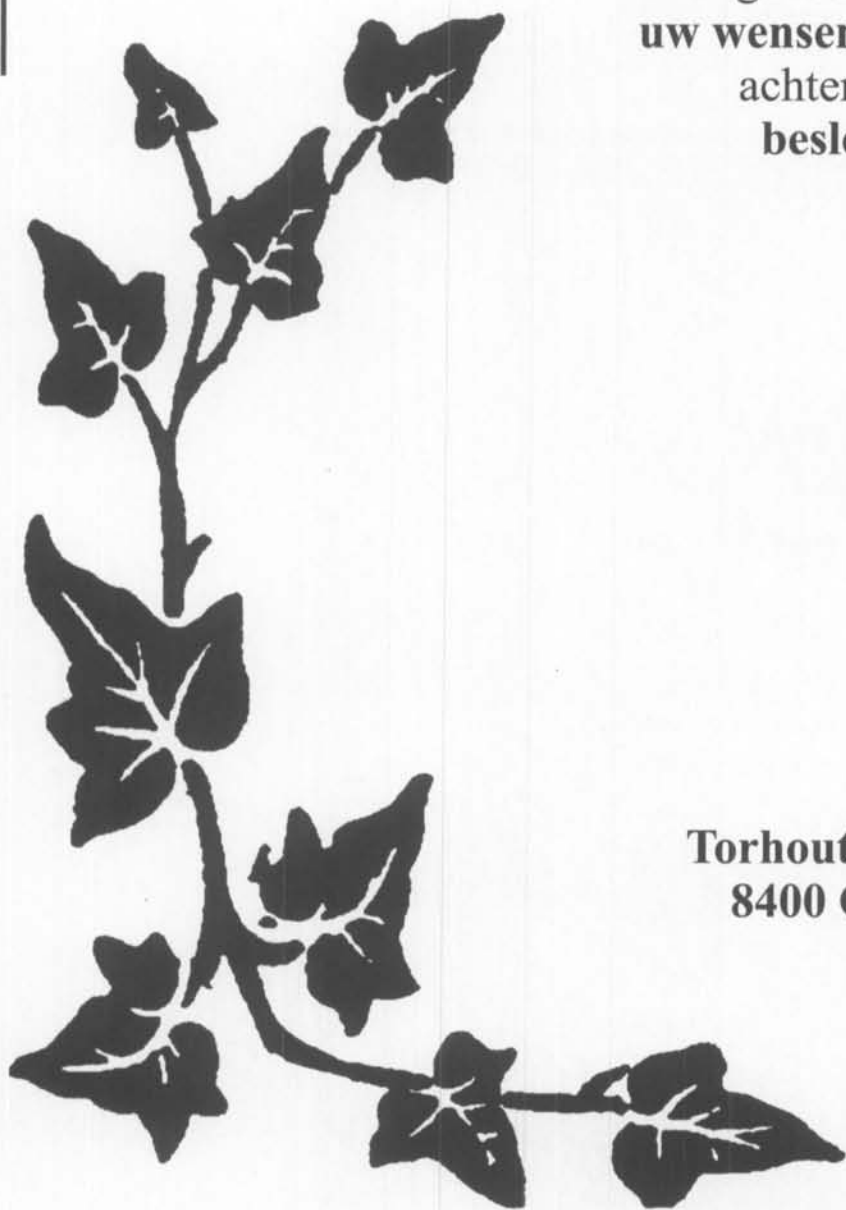
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53